

Bondetåget från Skåne 1914 1 Under Magnus Stenbocks fanor

Quennerstedt, August,

53 E a Br. 1914 Bondetåget

National Library
of Sweden

BONDETÅGET

Bondetåget från Skåne 1914

Sv. Saml.

Polit.

Sv.

(82.)

1914

Kungl. biblioteket

0 0000 000002210

Polit.
Sv.
(Br.)
1914.

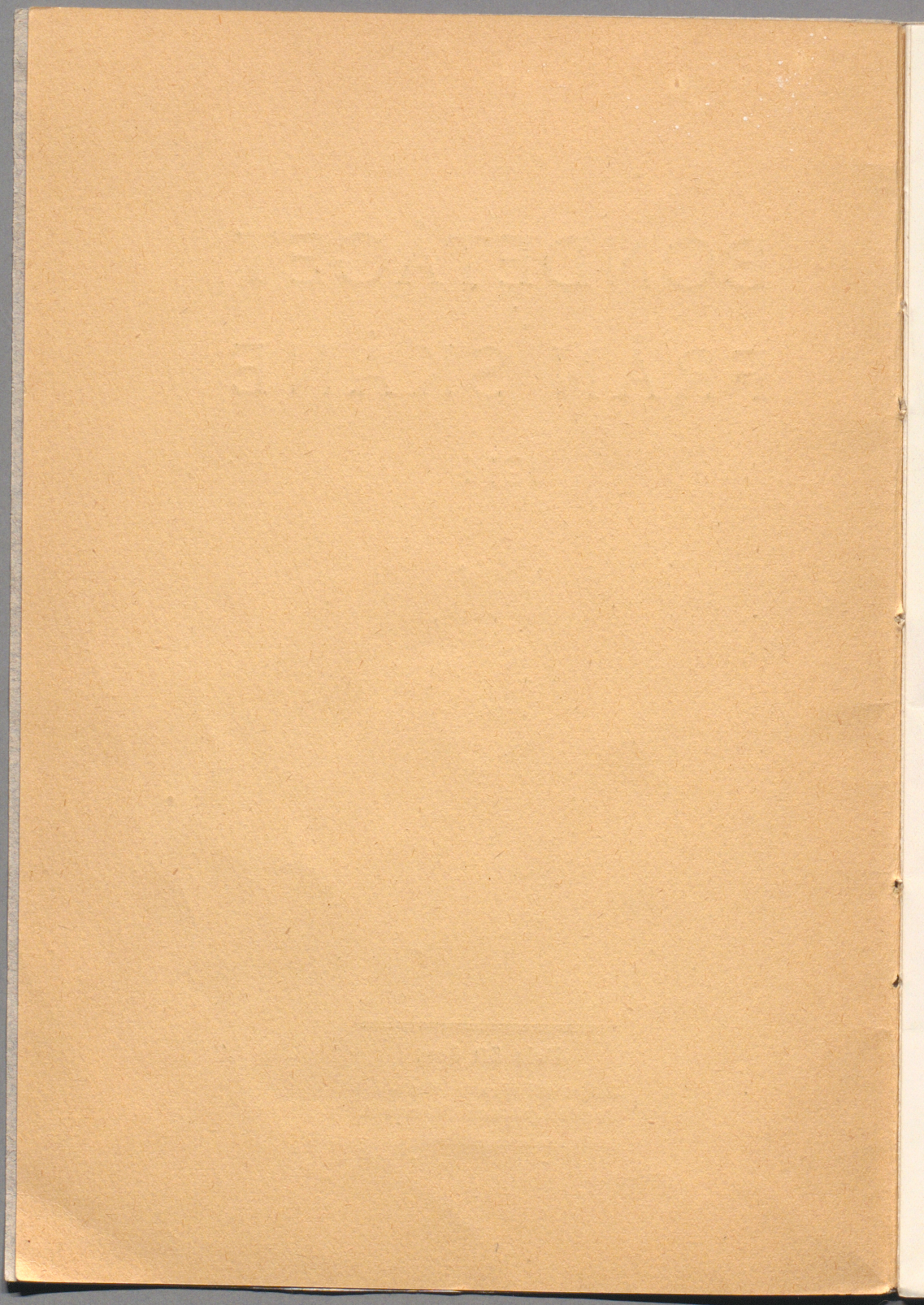
BONDETÅGET FRÅN SKÅNE

1914

Pris 50 öre.

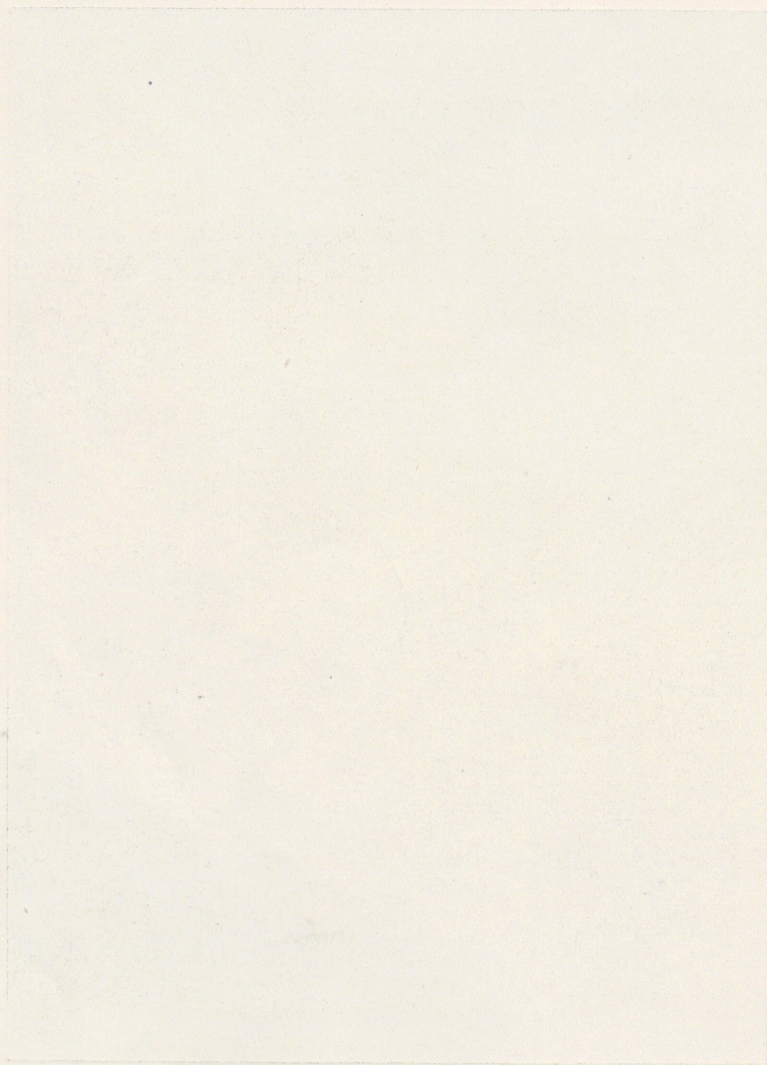
Säljes till förmån för - - -
Bondetåget och Försvaret.

MAGNUS STENBOCK I MALMÖ

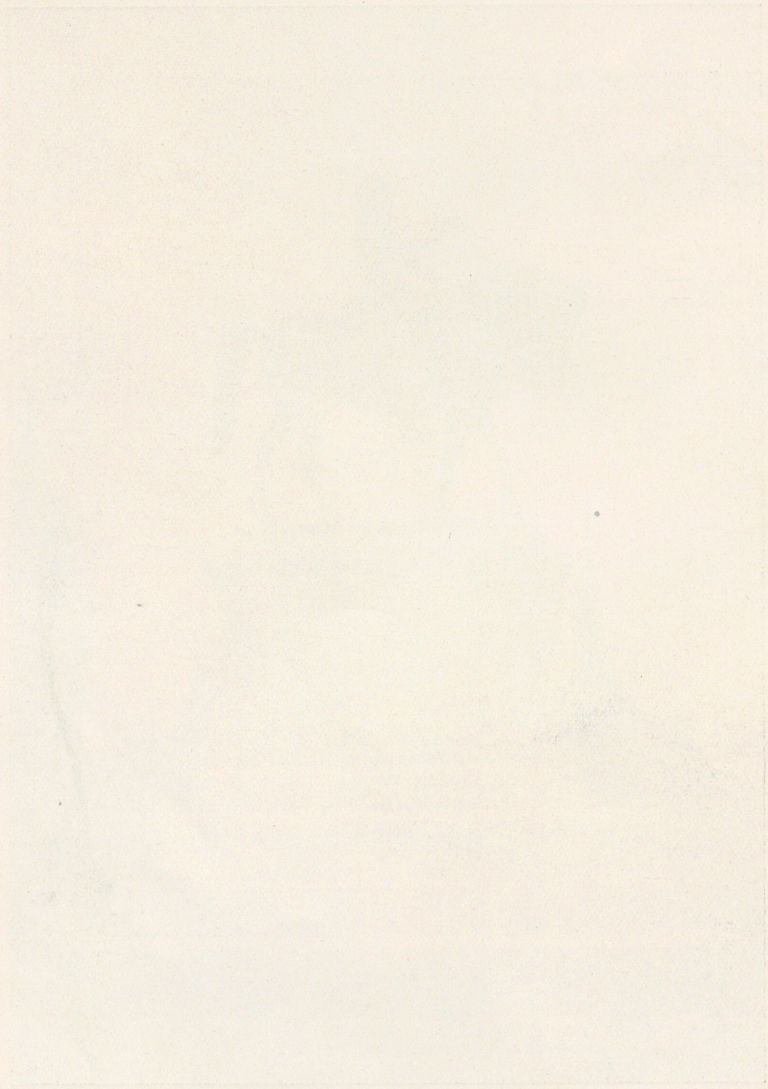
Väggmålning i Malmö Rådhus af G. Cederström 1892.

STENBOCKSSTATYN Å STORTORGET I HELSINGBORG

af J. Börjeson, Affäckt 1901.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
CHICAGO, ILLINOIS

BONDETÅGET FRÅN SKÅNE

1914

I. UNDER MAGNUS STENBOCKS FANOR
AF AUG. QUENNERSTEDT

II. SKANSKA BONDEFANORNA 1710 o. 1914.
AF C. H. NORLANDER

MED TVÅ PLANSCHER

LUND 1914
HÅKAN OHLSSONS BOKTRYCKERI

BONDETAGET FRÅN SKÅNE

1914

I UNDER MAGNUS STENBOCK'S FÄNOR
AF AUG. GÖRNERSTEDT

II SKÅNSKA BONDEBANDERNÅ 1719-1914
AF C. H. NORLANDER

MED TVÅ PLÅNSCHER

LUND 1914
HÅKAN OHLSSONS BOKTRYCKERI

UNDER MAGNUS STENBOCKS FANOR

AF

AUG. QUENNERSTEDT

UNDER MAGNUS STENBOCKS
FÄNOR

AUFG. OEFFNERSTEDT

DESSA DAGAR hör man ofta ordet "försvarshets" användas som en förebråelse, ja som ett glåpord. Låt gå! En större försvarshetsare har väl aldrig funnits än Magnus Stenbock. Det skulle då, förstås, vara Gustaf Vasa. Men på hans tid var Skåne ej ännu samladt in till Sverige, fastän de skånska barnen i våra dagar, lika med barnen af andra landskap glädja sig åt kraften i hans ord när de läsa dem i historieböckerna. På ett villkor kunna de, annars så lätt förflygande orden förevigas; det sker när beslutsam handling följer dem tätt i spåren. Då få de sin rätta mening, sin starka tiderna genomträngande klang.

Magnus Stenbock var som få mannen af ordet och mannen af handlingen. Han blef Skånes man. Han var visserligen ej till börden skåning, utan af gammalsvensk ätt, men sin största gärning har han utfört på Skånes jord. Den kom hela Sverige till godo, men det gör den ju så mycket kärare för skånska hjärtan.

De bästa ord som utsägas äro bara det som rinner öfver när hjärtat är fullt. Skola de ej förspillars, måste åhöraren känna att bakom *ordet* står *mannen*. Den som förer orden "lif och blod" på tungan får vara beredd att omsätta dem i handling. Inte bara när det kommer till den ytterlighet att de bokstafligen skola infrias, ty det blod som rinner på slagfältet har ju runnit sin kos och duger ej mera — nej, det får nog i första hand tänkas på det, som ännu spelar varmt i våra ådror. Alla de som på torgen i skånska städer lyssnade till Magnus Stenbocks ord, tänkte

inom sig: du är den rätte! Ja han var den rätte. Han kunde värma de kalla, draga med sig de tveksamma och undanrödja alla obotfärdiga förhinder.

Det fanns någonting annat, som gjorde Stenbocks ord så öfvertygande. Faran stod för dörren; ja, hon kom snart in i själfva huset och ville sätta sig fast där.

Men det gamla kära huset står där ännu, Gud vare lofvad, alltjämt på sin egen grund. Oräknade släktled ha där haft sin varelse; sträfvat och arbetat, fröjdats och lidit. Tagit emot arf och lämnat arvet förkofradt till nya släkten. Det är samma familj som bor i huset sedan oändliga tider och vi förstå alls inte det ord, som nyss hörts om "två nationer". Om den ena heter svensk, hvad heter då den andra? Fastän vi nogsamt veta att i somliga rum ser det finare ut än i andra, inse vi ej att folket i den ena kammaren skulle vara förhindrade att möta dem från den andra med den gamla goda svenska hälsningen: Guds fred! Ett sådant ord utjämnar mycket och skapar på ett underbart sätt förtroende. När man fått talas vid lite, befinnes det att alla ha samma intresse.

Ja, huset är ännu vårt och står på egen fri grund. Härifrån kommer ingenting att företagas, ägnadt att oroa grannar. Det skulle vi knappast orka med äfven om vi ville. Det hindrar begripligtvis inte, att det kan finnas spekulanter på det, eftersom det är godt och har ett bra läge. Vi hade förr en del utgårdar, som grannar nödvändigt behöfde, tyckte de, för skötseln af sina egna hemman. Om det nu skulle gälla, så gäller det själfva hufvudgården, svenskhetens enda hem på jorden öfver hvilket blågul flagga svajar. Somliga säga att det är bara prat. Man ville helst hoppas det. Men ha vi ej i senaste dagar sett folk, komna, man vet inte rätt hvarifrån, mycket intresserade af att bese alla lägenheterna och till och med försedda med måttband för att ta reda på dimensioner o. s. v., som de i en hastig vändning tagit i bruk under det vi stodo och talade med

någon annan? Finns det någon vrå eller skrymsla i huset, som de ej tagit reda på? Somliga påstå ju att den trafiken fortgått mycket länge. Folket i huset har visst sofvit.

Tyvärr har det det. Men nu börjar man vakna litet hvar stans i bygderna. Skånska landtmän! Ni församla Eder nu under Stenbocks fanor, därför att Ni kommit till insikt om att faror hota. Hvarifrån det veta alla, hvilken stund det vet ingen. Men vi minnas alla ordet, att om husbonden visste hvad stund tjuften skulle komma, förvisso vakade han och läte icke uppbyta sitt hus. Han vore ju annars en dåre. Det är den förutseende vaksamheten, som blir grundkrafvet i detta maningens ord: att ha dörrar och bommar, som icke brytas i första taget och folk innanför, som kan taga emot påhälsarne på rätta sättet. Med sådana försiktighetsmått kan man kanske få vara i fred en stund. Vi se begripligtvis inte en ovän i hvar och en som passerar förbi och kanske stannar en stund utanför och tittar. Han får blott finna sig i att också vara observerad. Att lita blott och bart på andras sinnelag är en dårskap utan like. Riktig fred har man, tyvärr, i denna värld endast så länge man är fruktad.

I Stenbocks dagar kommo de häradsfanor han lät göra ej till den användning, han med dem åsyftat. Han hade tänkt att under dem samla Skånes bönder, efter den ed han tagit af dem, till att värna hus och hem. Han hade låtit på fanorna måla jämte de gamla vapenbilderna ett par uppmuntrande versrader, olika för hvarje härad, men alla besjälade af samma ande. Och eftersom jag, som skrifver dessa rader, bor i Torna härad, så kan jag här få upprepa de ord, som stå under tornbusken, kal och taggig om vintern, men på våren pryder den sig plötsligt med hvita och rosensröda blommor:

Så när som fjärran i främmande land
Skall spörjas vår trohet och stridsamma hand!

Det säger busken ifrån och den skall ha tjocka handskar på, som försöker bryta hans grenar.

Hvarför kommo fanorna då ej till vidare användning? Jo af det enkla skäl att fienden tidigare på året, den minnesvärda 28 Febr. vid Helsingborg, fått en sådan minnesbeta, att han ej vågade göra om försöket att med väpnad hand underkufva Skåne. Det var kung Carl XII, som hade satt "bocken till trädgårdsmästare" här, och mot hvad ordspråket säger, kunde han aldrig ha gjort ett lyckligare val. Skräcken satt i länge, ty af den landstigning, som ryssar och danskar i förening tänkte göra från sundet några år senare, blef ingenting. Tsar Peter tyckte att den öppna flacka kust, som låg framför honom, såg liksom farlig ut. Det gjorde väl sitt till, att nu var kung Carl hemma själf och ledde anstalterna att taga emot fienden. — Hvad var det tornbusken sade?

Hvad stora minnen, stora föresatser duga till, det se vi rätt i dessa dagar! Fanorna voro ej gjorda för stunden allena. Skånes bönder ha sökt upp dem än en gång; just under dem gå de att — jämte skarorna från Sveriges andra landskap — inför sin konung betyga sin redobogenhet att offra hvad som kräfvades för ett verkligt, ett starkt och betryggande försvar af landets frihet och oberoende. Att konungen skall med glädje och med den stolta känsla, som höfves konungen öfver detta folk af stora minnen och af stora föresatser, se Eder församlas under Magnus Stenbocks fanor, det kunnen I på förhand veta. Han har ju dessutom försäkrat edra förtroendemän därom. Gud skydde konungen!

För tvåhundra år sedan, när Sveriges ovänner efter att genom särskilda sändebud, dyrt ha försäkrat och betygat sina fredliga tänkesätt plötsligen anföllo landet, hade den långa stridens skiften fört Sveriges konung långt bort i främmande land och han befann sig nu, när vårt grannland gjorde sitt fredsbrott, i Bender. Men de, som under konungens nödtvungna frånvaro hade landets styrelse sig

anförtrodd, voro behjärtade män och fulla af nit. Man läser också i en gammal bok att de skänkte dessa fanor och inskrifter sitt största bifall, eller såsom orden lyda: "bondefanorna funno en särdeles approbation och nöje af hela rådet och hvarje vers måste för dem uppläsas". Det förljudes ju att Ni vilja bereda konungens nuvarande rådgifvare samma uppfriskelse.

Till andra olyckor, som den tiden hemsökte fäderneslandet, sällade sig en svår hemsökelse i pesten. Det är en af de hemskaste sjukdomar, som kan träffa människokroppen. Men ännu hemskare är den pest, som kan utbreda sig i själarna och som beröfvar dem fädernas tro, fädernas glädje i arbetet och förtröstan på att den redliga viljan förmår uträtta stora ting. Tyvärr har ej den farsoten skonat vårt land. Men låt oss stanna vid den tröstande tanken, att det är en sund och kärnfrisk skara, som nu, uppmärksam på tidens tecken och öfvertygad om nödvändigheten af att det som skall göras göres *snart* och göres med *besked*, går att inför landets konung frambära både sina bekymmer och sina förhoppningar om hans kraftiga bistånd vid hindrens undanrödjande. Inför fosterlandet är dock allt annat ringa.

Lund, Januari 1914.

SKÅNSKA BONDEFANORNA

1710 OCH 1914

EN ORIENTERANDE STUDIE

AF

C. H. NORLANDER

1. "Hög Stenbock bevilles afven Fanor för Skånska Bondefanor till en under den, vid nedan, i god ordning vände Adressen, efter att de Håa sigt af dem. Dessa Fanor voro så af samlet samman en till Hög Hård i Gouernemans, hvar af dem, som vilde ha dem. Hårdens vapen utvald, har i sinne vilde verka för skånska bondefanor."

SKANSKA BONDEFANORNA

1710 OCH 1914

EN ÖRNTSKÅDAS STUDIE

C. H. NORLÄNDER

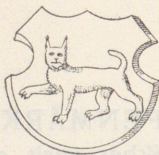

DE VAPENMÄRKEN, som med största sannolikhet varit målade på Magnus Stenbocks skånska bondefanor, hvilka ännu så sent som 1757 enligt LOENBOM "MAGNI STENBOCKS Lefwerne"¹ förvarades å Malmö tyghus, hade sitt ursprung, åtminstone från reformationstiden och kanske ännu tidigare. Om så varit förhållandet i det öfriga Sverige, är oss icke bekant, men säkert är, att de gamla danska landskapen Skåne, Halland och Blekinge hade sina häradsvapen vid den tiden liksom det öfriga Danmark. Än i dag förvaras i Köpenhamn mer eller mindre trogna sigillaftryck af dessa vapen. Saken förhöll sig nämligen sålunda. När en konung tillträdde regeringen eller en tronföljare blifvit utsedd, skulle han hyllas af allt folket. Trohetseden aflades häradsvis inför domaren. Öfver denna hyllningsakt uppsattes ett protokoll, som underskrefs af domaren och ortens förnämligare män samt, försetd med häradets sigill, öfversändes till regeringen. Sådana hyllningsbref, gällande Skåne, finnas ännu i danska riksarkivet från året 1524 till och med 1655, och af dessa får man en god föreställning om häradsvapnens utseende i gamla dagar.

Enligt Historisk Tidskrift för Skåneland, Band I, utgifven af *Martin Weibull* och *Lauritz Weibull*, "Skaanske By og Herredsvaaben" af THISET, voro dessa för nuvarande Kristianstads län:

¹ "Han (Stenbock) bestälde äfwen Fanor för Skånska Bönderna, til at under dem, wid nödfall, i god ordning samla Allmogen, efter den ed Han tagit af dem. Dessa Fanor woro 23 til antalet, nemligen en för hwart Härad i Gouvernementet, hwite til färgen, och hade å ena sidan Häradets wapen måladt, och å andra sidan wackra för Allmogen uppmuntrande wersar."

NORRA ÅSBO HÄRAD.

År 1524, en upprättstående silfverhammare mellan två sexuddiga silfverstjornor i blått fält.

År 1584, ett gående gyllene lodjur i blått fält.

SÖDRA ÅSBO HÄRAD.

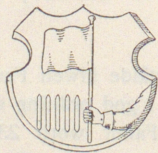
År 1655, en upprättstående svart björn i silfverfält.

BJÄRE HÄRAD.

År 1655, ett rödklädt kvinnligt helgon, hållande en bok i ena handen och en grön palmkvist i den andra, allt i guldfält.

ÖSTRA GÖINGE HÄRAD.

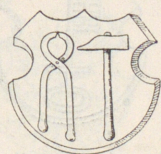
År 1655, en rödklädd arm, hållande en röd fana öfver fem röda pallisader i guldfält.

WESTRA GÖINGE HÄRAD.

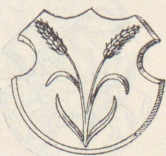
År 1648, en röd ox i silfverfält

WILLANDS HÄRAD.

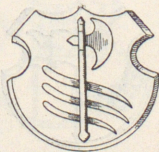
År 1648, en svart tång och en svart hammare i guldfält.

GÄRDS HÄRAD.

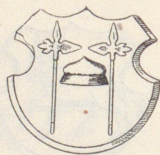
År 1655, två gyllene ax i blått fält.

ALBO HÄRAD.

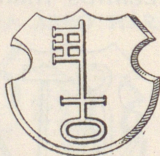
År 1648, en silfveryxa, lagd öfver tre silfversvärds klingor i blått fält.

INGELSTADS HÄRAD.

År 1610, en silfverhufva mellan två silfverhillebarder i rödt fält.

JERRESTADS HÄRAD.

År 1648, en upprätt stående gyllene nyckel i rödt fält.

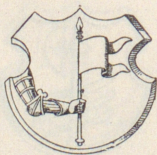
För nuvarande Malmöhus län voro häradsvapnen följande:

OXIE HÄRAD.

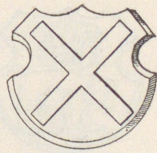
År 1584, två röda oxar i guldfält.

SKYTTS HÄRAD.

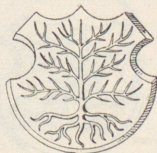
År 1655, en harnesklädd silfverarm, hållande en hvit fana i rödt fält.

LUGGUDE HÄRAD.

År 1594, ett silfver-Andreas kors i blått fält.

TORNA HÄRAD.

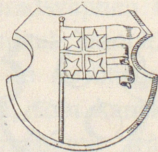
År 1655, en svart törnbuske i silfverfält.

BARA HÄRAD.

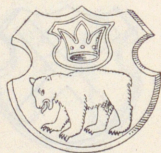
År 1584, ett rödt lejon på en grön äng i guldfält.

FROSTA HÄRAD.

År 1655, en fladdrande treflikig blå fana, hvaruti står ett gyllene kors, omgifvet af fyra gyllene stjernor, det hela i silfverfält.

FÄRS HÄRAD.

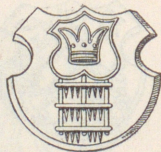
År 1524, en svart björn med röd tunga, bärande på ryggen en blå sköld, hvaruti befinner sig en guldkrona, allt i gyllene fält.

LJUNITS HÄRAD.

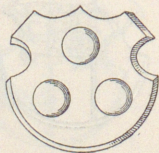
År 1655, ett krönt rödt lejon öfver en röd ros i silfverfält.

HERRESTADS HÄRAD.

År 1556, en i blå sköld stående guldkrona öfver en svart harf, allt i guldfält.

WEMMENHÖGS HÄRAD.

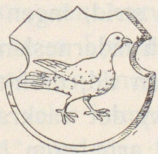
År 1648, tre gröna höjder i silfverfält.

RÖNNEBERGS HÄRAD.

År 1655, en häst, stående framför en rön, i silfverfält.

ONSJÖ HÄRAD.

År 1655, en hvit dufva i rödt fält.

HARJAGERS HÄRAD.

År 1655, en gyllene hare, springande i en grön åker, allt i blått fält.

Om dessa vapenmärken säger Prosten J. G. Malmström i Lunds stifts julbok 1909, *Namn och Wapen* (efter Thiset):

“Af de tjugotre häradsvapnen för Skåne vilja vi något närmare skärskåda ett tiotal, som förefalla oss mera intressanta och betydelsefulla än de öfriga.

Vi ha då först två, som kanske äro de äldsta af alla, och med säkerhet härstamma från den katolska tiden: Luggude härads vapen, ett Andreaskors af silfver i blått fält, och Bjäre härads vapen, en krönt kvinnogestalt med en bok

i ena handen och en segerpalm i den andra, kanske ett minne om martyrskapets dagar. Vidare tre vapen af krigisk innebörd. Albo härad framställer för oss en stridsyxa, som korsar tre svärds klingor. Kanske antydes här af, att vapensmedens yrke varit högt aktadt i denna trakt, och att dess manhaftiga innebyggare förstått icke endast att själfva smida sina vapen utan också att med kraft bruka dem i farans stund. Ingelstads härad visar oss en stormhufva mellan två hillebarder. Ett äkta allmogemärke, ty de vapen, som här afbildas, voro menige mans, men icke riddarens. Det kallar alle man till strid, ingen får draga sig undan, när det gäller hemortens och fäderneslandets försvar. Det varslar om allmän värnplikt i en tid, då inte ens tanken härf på ännu var född. Och så ha vi det vackra sköldemärket för Skytts härad, en harnesklädd arm, som håller en hvit fana. Rusta dig till strid, ropar det, men icke för krigets egen skull, ännu mindre för våld och plundring, utan för att bevara eller återvinna fredens välsignelse. En sådan maning föreföll nog femtonhundratalets legoknektar obegriplig, och de skulle förmodligen tolkat häradsvapnet som en bild af feg kapitulation. Vi inlägga i detsamma en vida ädlare betydelse.

Två vapen äro af fredlig art och representera Skånes hufvudnäring, jordbruket. Gärds härads märke utgöres af två gyllene ax i blått fält. Detta vackra vapentecken förtjänade att vara hela vårt landskaps och skulle i så fall vara mera värtaligt än det griphufvud, som säger platt ingenting och bara är ett långods från Malmö stad. Så mycket mera originellt och på sätt och vis det sturkaste vapen man gärna kan tänka sig är det som tillhör Herrestads, eller som det i äldre tider hette, Harfvestads härad. När städerna visa sina granna sigill med fästningsmurar, vallar och torn, när riddarens pansrade näfve stolt pekar på sköldens vingade lejon eller leoparder, dess örn eller falk, så komma bönderna från Herrestad och placera midt i all denna härlighet en gammal hederlig harf, som de till på köpet djärfvas kröna

med en friherrlig krona. Se här är *vårt* vapen! Snyggt men inte pråligt, duger inte att slåss med, men skaffar både oss och er andra det dagliga brödet. Det är för fria bönder ett adelstecken så godt som något. Friherrar ä' vi allihopa utom några, som ä' grefvar, förstås.

Ljunits härad har i sitt vapen ett krönt lejon, som reser sig öfver en utslagen ros. Det är ju riktigt poetiskt, och man känner sig frestad att citera: det starka är det sköna värdt. För öfrigt har väl häradet lånat detta vapen från sin hufvustad Ystad, som redan år 1421 brukade som sköldemärke samma krönte lejon, som lustvandrade i en hel rosengård. Man må väl respektera Ljunitsbornas anspråkslöshet, som nöjt sig med att plocka en enda ros. Eller kanske de varit så finurliga, att de velat komplettera det gamla stolta ordet: "en, men ett lejon" med det fina tillägget: "en, men en ros".

Villands härad, med hoftång och hammare i sitt vapen, vill naturligtvis påminna om namnets samhörighet med den gamle Völunder smed. *På samma sätt har Vemmenhögs härad med sitt äldsta vapen (af år 1524), ett V framför en ättehög, velat erinra om sitt urgamla namn Vämunders högs härad. Sedan år 1648 har vapnet emellertid fått sitt nuvarande utseende, tre gröna högar i silfverfält. Detta är också i all sin enkelhet ett vältaligt sköldemärke. Det passar för en bygd med anor från hedenhös, hvares präktiga fält och ängar gifvit sina skördar i tusentals år. Öfverallt i detta härad ser man grönskande ättehögar såsom stumma vittnen om släkten, som lefvat och sträfvat i en tid, den där ligger långt bakom vår historia. Man finner det knappt underligt, när man hör en och annan forskare uttala sin gissning, att Ariernas vagga månde hafva stått här vid Östersjöns strand. Till och med om någon skulle påstå, att paradiset måste hafva legat någonstädes inom den rika, böljande sydslättens område, tror jag, att den trygge Vemmenhögsbon alls inte skulle anse detta osannolikt, han skulle bara tillägga: det lig-

ger där än. Och han har rätt, ty det finns öfverallt, till och med i det kargaste Småland, — om man bara själf för det med sig.

Kanske en och annan tycker, att detta tal om namn och vapen är tämligen onödigt prat i vår praktiska tid. Det är nog ändå inte så intresselöst, isynnerhet för ungdomen. Symboler hvarken kunna eller vilja vi umbära. De erinra i några korta, måhade drag om en hel historia, ett helt lif, en hel vetenskap eller konst. Det kristna korset och ankaret, frimurareordens murslef och lod, eller den gamla förnäma ättens vapensigill tala som symboler ett språk, som i korthet men ändock i innehåll och djup säger mera än den största värtalighet förmår. Och hur talar inte den symbol, som heter Sveriges blågula flagga! Man måste vara en ömklig stackare, om man inte förstår att med öra och hjärta lyssna till det språket, om man inte skulle värmas och eldas af dess klang. Hvar den duken fladdrar, där är också, om äfven i fjärran land, en bit af fosterlandet med högtidligt allvar eller muntra lekar, där kallar den alla tillsamman som barn af samma moder, och alla skiljande skrankor falla, då vi ställa oss under det tecknet. Men hvad flaggan är för hela Sverige, det borde stadens och häradets vapenmärke kunna blifva för hembygden, ett enande tecken, som smyckar våra allmänna byggnader eller inväfves på våra föreningsflaggor och standar eller brukas som igenkänningstecken vid alla de tillfällen, då vi samlas för att främja hembygdens och därmed äfven fosterlandets väl. Det finns så många hatets och splittringens tecken ibland oss, låt oss därför taga vara på sådana, som ännu skulle hafva kraft att samla oss i kärlek och enighet. Vi behöfva det.“

Vid studerandet af de gamla häradsvapnens historia och utseende måste man skänka sitt fulla erkännande åt Malmöhus läns Kungl. Hushållningssällskap, hvilket vid sitt sammanträde 1904 beslöt, att med ledning af den danske

forskaren A. THISETS i Historisk Tidskrift för Skåneland framlagda resultat af sina synnerligen tillförlitliga undersökningar angående de skånska stads- och häradsvapnen under den danska tiden, lägga dessa till grund för bestämmandet af länets häraders vapenmärken. Genom detta tillvägagående hafva dessa återfått det utseende, som förestående afbildningar framställa. De finnas nu präglade å Hushållningssällskapets stora medalj och äro dessutom i större skala afbildade och beskrifna i Hushållningssällskapets kvartalsskrifts III. häfte 1905.

Man kan nu blott hoppas, att en lika grundlig revidering, med anlitan af samma danska urkund, måtte företagas med Kristianstads läns häradsvapen, hvilka i några fall blifvit under tidernas längd förvanskade och i andra utbytta mot andra mindre uttrycksfulla.

Å Kristianstads läns Hushållningssällskaps stora medalj, hvarå häradsvapnen säkerligen modellerats efter de å domarekanslierna befintliga häradssigillen, har sålunda å Albo härads stolta vapen, en yxa, korsande tre svärds klingor, yxan bortfallit och klingorna förbytt till tre ålar (!). Bjäre härads helgon är förvandladt till en tarflig kvinnobild och Jerrestads vackra nyckel har moderniserats till en vanlig hvardagspjes. Östra Göinge härads krigiska emblem, en arm, hållande en fana öfver fem pallisader, har utbytts mot ett par omotiverade fredliga palmkvistar eller sädeskärfvar i kors, och V. Göinge härads häst har fått vika för ett, för den magra Göingebygden så främmande emblem, som ett par ymnighetshorn. Norra Åsbo härads lodjur och Södra Åsbo härads björn hafva aflösts af tvenne temligen intetsägande solbelysta skogsdungar.

Vid en sådan grundlig granskning af häradsvapnen kunde äfven de rätta färgerna fastställas.

Äfven i Skånes kalender af Landén 1904 återfinnas såväl för Malmöhus hus som för Kristianstads län de gamla häradsvapnen korrekt framställda efter samma ofvannämnda danska förebild

Härnedan återgifvas nu ordagrannt de på hvarje Bondefanas andra sida en gång målade verserna från 1710 efter LOENBOM: Kongl. Rådets och Fält-Marskalken, Herr Grefve MAGNI STENBOCKS Lefwerne.

Werser tydeligen målade på Skånska Bondefanorna.

I. Wämmenhögs Härad.

Gud med öf och tro i hjertat,
Enighet at hålla tropp,
Thet skall göra fienden smärta
Och förstöra alt hans hopp.

II. Luggude Härad.

Gud signe Kung CARL så fjerran som när,
Gud straffe then Man som otrogen är.

III. Frosta Härad.

Wi följoms at som redlige Män,
Slå fienden tils en käft är igen.

IV. Färs Härad.

för Guds namns ära och Konungens rätt
Wi fäkta wiljom på Swensf' manna fätt.

V. Rönnebergs Härad.

Hwar redlig Man i Skåne Land,
Som fäkta kan, tag Swärd i hand.

VI. Orie Härad.

Wår fiende skall nu wist komma på skam,
Ty Guds hjelp och följer i Stridena fram.

VII. Skjuts Härad.

för Gud och Kungen wår, så och för Skåne Land,
Med troget hjerta wi ta Swärdet i wår hand.

VIII. Bara Härad.

På Gud wi sättom all wår tröst:
Ty han ger mod uti wårt Bröst.

IX. Torne Härad.

Så när som fjerran i främmande land,
Skall spörjas wår trohet och stridsamma hand.

X. Harjagers Härad.

för Skånske Mäns ära och Landsens frid,
Kom följom hwarannan at gå uti strid.

XI. Ingelstads Härad.

Wi wiljom wåga med frivilligt mod,
Til Konungens tjänst, både lifwet och blod.

XII. Jerrestads Härad.

för hustru och barn samt egendom wår,
Frimodigt wi fäktom, ty Gud med och står.

XIII. Sjunits Härad.

En rättmätig sak och andäktig Bön
Ger mod til at strida och seger til lön.

XIV. Herrestads Härad.

Ej mot= ej medgång bör ofj nånsin kunna skilja
Från thet wi swurit ha, Kung CARL at lyda wilja.

XV. Willands Härad.

En för alle och alle för en
Friar Skåne för ofärd och men.

XVI. Gärs Härad.

Görom hwad wi kunne göra,
Bröder redelige Män!
Låt ofj fienden förstöra,
Så ger Gud ofj frid igen

XVII. Albo Härad.

Låtom ofj samhälligt möta
Fienden med tappert mod!
Han med Guds hjelp skal få stötat
Och sen bada i sit blod.

XVIII. Södra Åsbo Härad.

Följoms åt at tappert strida
Alle våre Härad=Män:
Ingen fiend skal ofj bida,
Trots han kommer mer igen.

XIX. Norra Åsbo Härad.

Enighet och tappert mod,
 Trohet för vår Kung och Rike,
 Gör at wi vårt lif och blod
 Wågom, tå skal fienden wika.

XX. Östra Göinge Härad.

Gjönge Bonden med sin bygga,
 Nya, lia, tjuftwa, spjut,
 Möter tappert Dansk och Ryfja,
 Drifwer them af landet ut.

XXI. Västra Göinge Härad.

Skånffe Bonden, Swensker Man,
 Fäktar och styr ingen fara:
 för Kong CARL och Skåne Land,
 Wil han lif och blod ej spara.

XXII. Onsjö Härad.

Skånffe Bonden wise tro
 Mot sin Kung och Swerges Krona,
 Fäkte för sit hus och bo,
 Ingen fiend skal han skona.

XXIII. Bjäre Härad.

för Kung CARL med willigt mod
 Wåga Skånffe Män sit blod.

Slutligen skall här tacksamt erinras om, att de i ny dräkt åter uppståndna Skånska Bondefanorna, hvilka efter deras användning i Bondetåget äro ämnade att förvaras i sina häraders tingshus, äro i noggrann öfverensstämmelse med THISETS arbildningar och efter de anvisningar och verser som återfinnas i LOENBOMS "Magni Stenbocks Lefwerne", framställda af den kände konstnären Dekorationsmålaren SVANTE THULIN i Lund.

Bland de många dikter, i dessa Bondetågets dagar framsprungna af patriotisk hänförelse, har jag särskildt fäst mig vid de vackra uttrycken för skånsk fosterlandskärlek, som framburits af agronom ERIK LJUNG, genom gifte införlifvad med en gammal, aktad skånsk bondesläkt.

Med författarens tillåtelse införes här sången:

Fram, fram bondemän!
 Mera än nog ha Ni hållit Er undan,
 ensamma gått där i stilla begrundan.
 Nu är ej tid till att sofva och drömma
 fåfånga drömmar och lifvet förglömma,
 nu är det tid till att handla som män!

Fram, fram bondemän!
 Fädernas minne ur bleknade grifter
 manar till stora och ädla bedrifter,
 talar om plogen, om svärdet och lagen,
 bjuder med allvar: I ättlingar tagen
 arfvet med heder och ansvaret känn!

Fram, fram bondemän!
 Fram med Er kraft bland det märglösa, veka!
 Fram och vräk undan det blodlösa, bleka!
 Kom som ett salt bland kulturens förskämning!
 Gif oss en friskare, starkare stämning
 åter i vikingalandet igen!

Fram, fram bondemän!
 Sluten Er samman till mäktiga leder.
 Enighet styrka och framgång bereder.
 Stora och små, Ni behöfva hvarandra!
 Verka tillsammans! Förenade vandra
 framåt med samlade krafter igen!

Fram, fram bondemän!
 Böndernas röst måste höras vid tronen.
 Orädd som förr och med skärpa i tonen.
 Man utur huse! Fram och förkunna
 vacklande viljor, att bönderna unna
 Sverige ett värn, som kan skydda oss än.

Fram, fram bondemän!
 Sluten Er tätt kring den blågula fanan,
 icke som tvingade, icke af vanan,
 men utaf kärlek och lust att i fara,
 hemmet och fäderneslandet försvara
 trofast och modigt som svenskar och män!

Till sist en varmhjärtad dikt, "Bönderna komma", författad af en, som själf utgått från ett skåniskt bondehem, den för sin poetiska begåfning kände redaktören i Sydsvenska Dagbladet Snällposten, ALFRED FJELNER.

Nu tåga vi upp i tätsluten trupp,
från alla landskap och härad.
I bondemansord skall vår vilja bli spord,
bli spord och förnummen och ärad.
Det ofta såg ut, som vår saga var slut,
som vårt värn och vår trygd fölle sönder.
Trots gyckel och hån vi säga ifrån,
att ännu har Sverige bönder.

Hvar bonde är med. I fylkade led
vi samlats att tolka vår mening.
Om ock mödan blir svår, — den jord som är vår
vi värna i bondfast förening.
All börda är lätt när det gäller vår rätt
att slå vakt kring fäderneslandet.
Det man vill man kan, om man står som en man
— och den svenske bonden nog kan det.

KALLOR.

Kongl. Rådets och Fält-Marskalken, Herr Grefve MAGNI STENBOCKS
Lefverne, af SAMUEL S. LOENBOM. Stockholm 1757.

Historisk Tidskrift för Skåneland, Band I: "Skaanske By og Herreds-
vaaben i den Danske tid" af A. THISET, arkivarie vid Kgl. danske
Riksarkivet 1901.

Lunds Stifts Julbok 1909: "Namn och vapen" af nyligen afidne kontrakts-
prosten J. G. MALMSTRÖM i Espö.

Malmöhus Läns Kungl. Hushållningssällskaps kvartalskrift, III häft. 1905:
"Malmöhus läns häradsvapen". — Christianstads Kungl. Hushåll-
ningssällskaps medalj.

Kalender öfver Skåne och Blekinge, utgifven af FREDRIK och HUGO
LANDÉN i Wadensjö. Lund 1904.

Sydsvenska Dagbladet Snällposten den 10 och 29 Januari 1914.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header.

Handwritten text in the upper middle section of the page.

KALLOR

Main body of handwritten text, appearing to be a list or detailed notes.

